

NOTAT

Februar 2018

J.nr. 20175200449

KUI
ARS

Status på initiativ 12 om unge og nyansatte

Indledning

Initiativ 12 omhandler unge og nyansatte og er ét ud af 19 initiativer i aftalen fra marts 2011 om en strategi for arbejdsmiljøindsatsen frem til 2020. Aftalen blev indgået mellem den daværende regering (Venstre og Det Konservative Folkeparti) og Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti og Radikale Venstre.

I initiativ 12 er aftaleparterne enige om:

- a) *At Arbejdstilsynet, som en del af deres indsats over for de nyansatte i forhold til arbejdsulykker og arbejdsbetingede lidelser, fremover skal have større fokus på arbejdsgiverens forpligtelse til at sørge for at oplære og instruere nyansatte uanset alder. Arbejdstilsynet vil også sætte fokus på, at arbejdsgiveren fører tilsyn med, at nyansatte udfører arbejdet forsvarligt. Initiativet indebærer dialog mellem Arbejdstilsynet og virksomhederne med udgangspunkt i gode eksempler. Arbejdstilsynet vil fortsat give påbud til virksomheder, som ikke overholder reglerne.*
- b) *Arbejdstilsynet vil gennemføre målrettede kommunikationsinitiativer om arbejdsmiljø over for de unge. Kommunikationen skal møde de unge, hvor de er, og foregå via målgruppens foretrukne medier, og bygge på erfaringer fra Videncenter for Arbejdsmiljø.*
- c) *Såvel Arbejdstilsynet som Arbejdsmiljørådet har iværksat initiativer for at forbedre børn og unges arbejdsmiljø. Arbejdsmiljørådet har fx etableret et samarbejde med Undervisningsministeriet om at synliggøre arbejdsmiljøet for eleverne gennem undervisningen. Arbejdstilsynet vil fortsat i samarbejde med arbejdsmarkedets parter sætte særlig fokus på arbejdsmiljøet i forbindelse med børn og unges ferie- og fritidsjob. Arbejdstilsynet vil i øvrigt koordinere sin indsats med Arbejdsmiljørådet med henblik på, at den gensidige orientering kan medvirke til at forbedre den samlede indsats.*
- d) *Arbejdstilsynet vil ligeledes koordinere sin indsats med Arbejdsmiljørådet i forhold til indsatsen over for nyansatte med henblik på bl.a. at nedbringe antallet af arbejdsulykker.*

Arbejdstilsynets opgørelse over anmeldte arbejdsulykker i perioden 2011-2016 (tabel 1 og 2) viser, at der et fald i antallet af anmeldte ulykker på 15 pct. fra 2011-2016 for de 16-17 årige kvinder og en stigning på 2 pct. for de 18-24 årige kvinder i samme periode. Incidensen for kvinder i 2016 er 43 anmeldte arbejdsulykker pr. 10.000 beskæftigede for aldersgruppen 16-17 årige, og 117 for de 18-24 årige, hvilket svarer til et fald på henholdsvis 12 pct. og 2 pct. siden 2011.

I 2016 blev der anmeldt 209 arbejdsulykker for mænd i aldersgruppen 16-17 årige og 3.095 arbejdsulykker for mænd i aldersgruppen 18-24 årige. Dette svarer til et

fald på 30 pct. siden 2011 for de 16-17 årige mænd og en stigning på 9 pct. for de 18-24 årige mænd. Incidensen for mænd i 2016 er 69 anmeldte arbejdsulykker pr. 10.000 beskæftigede for aldersgruppen 16-17 årige, og 202 for de 18-24 årige, hvilket svarer til et fald på 27 pct. for de 16-17 årige mænd og en stigning på 3 pct. for de 18-24 årige mænd siden 2011.

Tabel 1: Anmeldte arbejdsulykker 2011-2016 fordelt på køn, alder og registreringsår²

Køn ¹	Alder ¹	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Kvinder	0-15 år	30	31	35	29	24	35
	16-17 år	171	182	143	155	126	145
	18-24 år	1.722	1.598	1.617	1.710	1.776	1.759
	25-29 år	1.466	1.356	1.334	1.407	1.514	1.549
	30-34 år	1.728	1.603	1.574	1.520	1.525	1.450
	35-39 år	2.059	1.996	1.857	1.860	1.838	1.673
	40-44 år	2.333	2.170	2.115	2.112	2.117	2.013
	45-49 år	2.493	2.543	2.415	2.387	2.325	2.250
	50-54 år	2.289	2.402	2.379	2.317	2.435	2.486
	55-59 år	2.124	1.998	2.130	2.186	2.230	2.280
	60-64 år	794	835	830	921	1.067	1.170
65 år og over	150	171	195	178	202	184	
Uoplyst	147	82	115	81	61	52	
I alt, kvinder		17.506	16.967	16.739	16.863	17.240	17.046
Mænd	0-15 år	43	38	42	28	33	38
	16-17 år	298	258	233	214	213	209
	18-24 år	2.840	2.879	2.994	2.947	3.230	3.095
	25-29 år	2.316	2.269	2.319	2.328	2.546	2.593
	30-34 år	2.607	2.527	2.332	2.250	2.398	2.457
	35-39 år	2.927	2.822	2.809	2.626	2.630	2.635
	40-44 år	3.191	2.984	2.992	2.764	2.874	2.713
	45-49 år	3.184	3.289	3.279	2.970	3.050	2.878
	50-54 år	2.781	2.826	2.818	2.816	2.954	2.981
	55-59 år	2.406	2.506	2.322	2.314	2.546	2.581
	60-64 år	1.157	1.150	1.200	1.269	1.316	1.477
65 år og over	300	380	344	396	424	449	
Uoplyst	225	143	203	172	102	118	
I alt, mænd		24.275	24.071	23.887	23.094	24.316	24.224
Uoplyst køn, i alt		735	673	721	694	745	773
I alt		42.516	41.711	41.347	40.651	42.301	42.043

1) Der er i opgørelsen væsentligt flere tilfælde end tidligere, hvor enten køn eller alder er uoplyst. Det skyldes en omlægning af data i 2016, der på sigt vil give bedre datakvalitet.

2) Der er i forhold til Arbejdstilsynets årsopgørelser ændret i aldersintervallerne for børn og unge, så de nu hedder 0-15 år, 16-19 år og 20-24 år. Ændringen er sket på grund af opdelingen i de tilgængelige beskæftigelses-tal fra Danmarks Statistik til brug for incidensberegninger (se tabel 2).

Tabel 2: Ulykkesincidenser 2011-2016 opdelt på køn, alder og registreringsår
Anmeldte arbejdsulykker pr. 10.000 beskæftigede

Køn	Alder	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Kvinder	0-15 år	13	14	16	14	12	17
	16-17 år	49	52	42	46	38	43
	18-24 år	119	112	112	118	121	117
	25-29 år	136	127	125	130	135	133
	30-34 år	132	127	129	129	131	125
	35-39 år	132	131	127	129	131	123
	40-44 år	144	139	137	136	135	127
	45-49 år	152	151	143	143	141	140
	50-54 år	159	166	164	155	158	156
	55-59 år	162	152	162	164	166	167
	60-64 år	110	117	115	126	139	144
	65 år og over	52	54	58	51	56	48
		Samlet, kvinder	135	132	131	131	133
Mænd	0-15 år	20	18	21	14	18	20
	16-17 år	94	81	74	71	71	69
	18-24 år	197	199	207	203	218	202
	25-29 år	203	196	200	194	204	198
	30-34 år	188	187	176	174	186	189
	35-39 år	179	175	180	171	175	179
	40-44 år	188	179	182	169	174	162
	45-49 år	187	186	184	168	175	169
	50-54 år	188	189	186	181	183	178
	55-59 år	178	183	170	167	181	181
	60-64 år	119	120	127	133	134	144
	65 år og over	44	52	44	49	50	51
		Samlet, mænd	173	171	170	164	171
I alt		157	155	154	151	156	152

I det følgende gives en status på indsatsområderne i initiativ 12.

a) Fokus på arbejdsgiverens forpligtelse til at sørge for at oplære og instruere nyansatte uanset alder mv.

Som en opfølgning på initiativet ændrede Arbejdstilsynet i april 2011 sin instruks om tilsyn med nyansatte, så den kom til at omhandle alle former for tilsyn. Før april 2011 skulle der kun føres tilsyn med nyansatte ved det ”tilpasset tilsyn”, som var forløberen for det Risikobaserede tilsyn. Siden april 2011 er der således ført tilsyn med nyansatte ved alle former for tilsyn, når det har været relevant.

Tilsynet med nyansatte blev i 2015 fulgt op af en vejledning om oplæring, instruktion og tilsyn med arbejde, som ligger på Arbejdstilsynets hjemmeside. Vejledningen er bl.a. tænkt som en hjælp til virksomhederne ift. at kende de krav, Arbejdstilsynet stiller. Arbejdstilsynets APV-tjeklister blev endvidere udvidet med spørgsmål vedr. oplæring, instruktion og arbejdsgivernes tilsynspligt samt nyansatte.

Tabel 3 nedenfor viser, at andelen af nyansatte (1 års ansættelse eller mindre), der kommer ud for en arbejdsulykke, ikke er faldet.

Tabel 3: Anmeldte arbejdsulykker fordelt på ansættelsesperioden (nyansatte eller ej)

Ansættelsesperiode	Registreringsår					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Manglende data	2.960	2.266	2.073	2.282	2.730	2.372
1 års ansættelse eller mindre	10.754	10.955	11.342	11.452	12.303	12.533
Mere end 1 års ansættelse	28.802	28.490	27.932	26.917	27.268	27.138
I alt	42.516	41.711	41.347	40.651	42.301	42.043
Andel af nyansatte (pct.):	25,29	26,26	27,43	28,17	29,08	29,81

En af de brancher, hvor der er mange ulykker blandt unge, er landbruget. Der er derfor i 2016 - i regi af det såkaldte initiativ 7 om et styrket samarbejde mellem Arbejdstilsynet og arbejdsmarkedets parter - iværksat en særlig indsats inden for landbruget. Derudover er der i november 2017 iværksat en særlig indsats i byggeriet, som også er en branche med mange ulykker, og hvor unge er særligt udsat. Der synes umiddelbart at være positive effekter ved begge indsatser, men det er i forhold til landbruget for tidligt at sige noget om effekten ift. alvorlige arbejdsulykker, idet det pt. alene er dokumenteret, at antallet af dødsulykker i landbruget er halveret fra 2016 til 2017.

b) Målrettede kommunikationsinitiativer om arbejdsmiljø over for unge

Arbejdstilsynet har gennemført forskellige initiativer og pilotforsøg for at målrette kommunikationen til unge om arbejdsmiljø. Arbejdstilsynets indsats er fortløbende.

I 2011-2012 gennemførte Arbejdstilsynet et pilotprojekt om ungevejledere (tilsynsførende), der holdt foredrag for unge på handelsskoler om arbejdsmiljø. Da det var usikkert, om ungevejledere havde en tilstrækkelig effekt i forhold til at nå de unge, blev det besluttet ikke at fortsætte ad dette spor.

Udover pilotforsøget har Arbejdstilsynet på sin hjemmeside oprettet en temaside, som er målrettet unges arbejdsmiljø. Derudover blev Facebook brugt i forbindelse med sommerjobindsatsens i 2017 rettet mod unges arbejdsmiljø, hvor Arbejdstilsynet oplyste om reglerne for unges arbejdsmiljø.

c) Initiativer for at forbedre unges arbejdsmiljø

Arbejdstilsynet har gennem mange år, også før 2011, gennemført en årlig sommerjobindsats, rettet mod unge under 18 år. Indsatsen er primært rettet mod de brancher, hvor Arbejdstilsynet har erfaring for, at der kan være problemer med arbejdsmiljøet for unge under 18 år – fx butikker og restaurationsbranchen.

I 2017 gennemførte Arbejdstilsynet 210 tilsynsbesøg i forbindelse med sommerjobindsatsen.

Hovedkonklusionen på sommerjobindsatsen i 2017 er, at der stadigvæk er udfordringer i forhold til de unges arbejdsmiljø. Et af de områder, der er givet flest reaktioner på, er unges arbejdstid - enten arbejder de længere, end de 8 timer de må, eller også arbejder de efter det tilladte tidspunkt, som er kl. 20 om aftenen.

d) Koordinering af indsats med Arbejdsmiljørådet

Arbejdstilsynet har løbende koordinering med Arbejdsmiljørådet omkring indsatsen overfor unge og nyansatte. Arbejdstilsynet leverer blandt andet hvert år et bidrag til Arbejdsmiljørådet årlige rapport om børn og unges arbejdsmiljø.

Arbejdsmiljørådet har den 14. marts 2018 en temadrøftelse om unges arbejdsmiljø. Baggrunden er, at Arbejdsmiljørådet i en årrække har ønsket at prioritere børn og unge samt nyansatte som målgrupper. I den forbindelse har rådet gennem tiden igangsat eller deltaget i forskellige aktiviteter. Arbejdstilsynet bidrager til at målrette eventuelle nye initiativer mod relevante brancher.